

اعضاییکه از او منظم هستند هیچ نمیشود نسبت داد با اشخاصی که با او همراهی دارند و چه اهلیتی دارد که باید حکما مباشر مالیات مشیرالممالک باشد.

حاج سید نصر الله - من در اینجا حرفی دارم میخوانم بدانم تا کمی مجلس دچار این جزئیات باشد آخر یک قراری بگذارید که از این جزئیات فراغت جسته مجلس بوظایف عمده خود عمل نماید.

احسن الدوله - تمام مطالب بر ما مشتبه است چه تغذیات از یزد باشد یا غیر یزد بنده که در انجمن هراپس هستم می بینم که ایداً وزراء همراه نیستند یک فقره نصره الممالک خالصه جات را اجاره میکرد و بر حسب خیال خود پنتجاه هزار تومان علاوه میداد بوزیر مالیه اختطارش جواب نیامد بوزیر عدلیه اختطارش جواب نیامد نتیجه آن شد که اقبال الدوله مطلع شده آورده او را قطع کرده رعایا متواری شده اینجا متظلمند.

حاج شیخ محمود - حقوق بر دو قسم است حقوق مالیه و حقوق جانی حقوق مالی و تنبیکه ادا میشود چنانزومی دارد که فلان شخص باید با اینکه جمعی از دست او متظلم هستند.

وکیل التجار - این خدمتی که مشیرالممالک کرده خوب است و اول میشد این عمل را یکی پرداخت کرده بدولت داده پدر میان خودشان مانده. ثانیاً در خصوص هراپس متظلمین البته باید تحقیق شود ولی مادامیکه او بر ما موریت خود باقی است رعیت نمیتواند تظلم نماید پس باشد او امر مزول کرد و تحقیق نمود.

رئیس - مطلب همان است که حاج سید نصر الله گفتند اگر بدانیم که بجزل مشیرالممالک مجلس از این جزئیات فراغت خواهد یافت فوراً او را عزل میکنند ولی باید طوری کرد که مجلس بکلی گرفتار این جزئیات نشود.

آقا سید محمد تقی - مکرر گفته و نوشته ام که اینگونه مطالب وظیفه مجلس نیست و باید این امورات راجع بوزیر مسئول شود یک دفعه دودفعه تا سه دفعه اگر آن وزیر اقدام و اصلاح کرد قیها و الا معلوم میشود کفایت ندارد آنوقت لابد مجلس اطمینان مجلس از او خواهد شد این وزراء که مسئول هستند باید اقتدار و اختیار هم داشته باشند باید رجوع بوزیر مسئول شود و ایداً نباید در جزئیات آن گفتگو شود.

حاج میرزا ابراهیم آقا - بر فرض رای دادید وزیر مسئول را عزل نمایند مثل وزیر جنک خواهد شد الان مدتی است که با اتفاق رای در عزل اودادید چه نتیجه بخشید.

وکیل الرعایا - اولاً قریب دو ماه است که این یزدیها عارض هستند و یک اندازه هم وزیر مالیه برای تحقیق حاضر شده و تحقیق شد معلوم گردید که بودن مشیرالممالک ضررش بیشتر از نبودن ایشان است در یزد.

آقا سید محمد تقی - اینکه دو ماه عمل یزدیها طول کشیده است همه آن است که مجلس به وظیفه خود عمل نکرد.

آقا میرزا سید حسن - این مسئله تدارک شد از وزیر مسئول خواسته شود ولی بعدها خوب است قرار شود همه روزه لااقل مساوتین وزراء اینجا حاضر شوند در این موارد اطلاعات داشته باشند.

تا اصلاح نمایند.

حاج میرزا ابراهیم آقا - همه اینکه جواب هرل وزارت جنک بمجلس نیامد چیست یا اینکه رای مجلس بر گشته.

رئیس - خبر رای مجلس بر گشت نکرد ولی از قراریکه از خارج شنیده ام خیال تغییر دارند.

آقا سید محمد تقی - ملخص کلام اینست که یا باید وزراء هیئت مجلس را متقاعد نمایند که برون شاهزاده بوزارت جنک لازم است یا اینکه آنها را باده و بر همین رد نمایند.

رئیس - اصل موضوع معلوم شود و آن این است که کلبه رای مجلس اینست که اگر مجلس سنا باشد از آنجا گذشته بصره همیونی برسد نه اینکه تمام واجب الاجرا باشد.

آقا سید حسن تقی زاده - اینجا هر صحبتی میشود ضرر ندارد ولی خوبست در میانه یک ترخی معین نشود و یک حق از خود سلط نکنیم این رد رای در خصوص هرل وزراء جایز نیست در مقام قانون است مجلس همینکه اظهار عدم اطمینان از وزیر نمود کفایت (همه تصدیق کردند).

حاج سید نصر الله - خوب است ترتیب نذاکره فردا معلوم شود که مجلس بوظیفه خود عمل نماید و از این مسئله نگذیریم.

رئیس - وظیفه مجلس وضع قانون است فردا ممکن است از این عارضین آسوده شویم ولی گمان نمیکنم باز آسوده بمانیم پس فردا چند دسته دیگر عارض و متعصن خواهند شد. (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز یکشنبه
دهم جمادی الثانی
دارال شورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه نهم را آقامیرزا مرضی قلی خان قرائت کردند احسن الدوله اجازه نطق خواستند رئیس اظهار کردند که بر حسب قرار داد روز گذشته باید اوقات مجلس فقط مصروف وظایف مهمه گردد و قوانین لازمه در مجلس قرائت شود اعضا محترم مجلس هم نهایت دقت و توجه را مبذول دارند که از این ترتیب تخطی نشود در صورتیکه مطلبی هم فوری باشد باید در آخر مجلس مطرح شود اینک قوانین وزارت داخله قرائت شود.

آقا میرزا سید حسن - اظهار داشتند که این نظامنامه دارای فایده فصل است با این حال باین زودی ها اختتام نخواهد پذیرفت جواب داده شد که قرار شد عموم کلا دو ساعت بفرورب مانده اینجا حاضر باشند که بدون تمویز مجلس متعقد شود.

آقا میرزا محمود خوانساری - که هرگاه چند روزی از طرف اعضاء محترم مجلس بطل توجهی شود اقدام فرمایند که همه روز هم طرف صبح وهم طرف عصر حاضر شود ممکن است این نظامنامه ها بزودی از مجلس بگذرد.

رئیس هرگاه وکلا مجلسی مظالم قرار بگذارند که بدون تأخیر طرف صبح حاضر شوند و بعد از آنکه مشغول شویم بهتر کار پیشرفت میکند ما هم طرف عصر وهم طرف صبح ممکن نیست (در این موقع شروع قرائت نظامنامه وزارت داخله و چندین فصل از آن قرائت شد)

وزیر علوم - بنده فرض این نبود که سفری از روی فرض گفته شد باین تأمل رای داده شد بلکه رایی داده شد منتهی چون وظیفه مجلس نبود

رویه رای منتشر نشد و چون راجع بر معر بود جناب آقامیرزا سید محمد فرمایند فرمودند بنده هم اجری داشتم ولی بعد کمالاً حظه کردم دیدم بی اعتدالی است در هر چیز مختصری روزنامه توقیف شود نه برای این است که از روزنامه نویسیها ارغاء عنان کرده باشیم و یا اینکه مجازاتی در مقابل نباشد چنین نیست از تمام آنها التزام گرفته شده که ایداً نسبت بشرع و عدل است چیزی ننویسند و در باب اشخاص هم هر چه مینویسند باید صحت داشته باشد که بتوانند در مقام محاکمه اثبات نمایند

در این اظهار امروزه فقط برای این بود که این حکم توقیف ظلم است و مجلس میداند که مسئول حقوق آنها بنده هستم و در کردن من است که اجراء احکام مجلس و حجج اسلامی را بشنایم ولی این توقیف بسی اعتدالی است عرض کردم که در این باب خدمت آقامیرزا سید معتمد مجتهد برسم و تبدیل مجازات ناثیم و در نمره دیگر هم نوشته شود که بواسطه فلان مطلب در فلان نمره مجازات داده شده این خودش رفع همه مفاسد رامیکند اگر چه تا انون هنوز تمام نشده ولی می نشینیم با آقا میرزا سید معتمد مجازاتی وحیدی معین می کنیم کلام نشود.

آقا سید محمد جعفر - صحیح است بجهت هر چیزی مجازات است اما توهین بدین فقط مجازات آن توقیف است.

وزیر علوم - متعصم از نویسند است مجازات را بکافذ و قلم نمیشود داد.

آقا شیخ ابراهیم - حکم شرعی و مجازات شرعی بر آلات نیست بر صاحب آلات است آلات معصیت را شرع نفرمود توقیف بکنند مجازات برای آن مقرر فرمود باید مجازات داد توقیف معنی ندارد.

آقا میرزا محمود خوانساری - اگر در مغازه پارچه فروشی که سی نفر اجزاء در آنجا مشغول کاسبی هستند یک نفر خلافتی کرد او را باید مجازات کرد یا باید در آن مغازه را بست که تمام از نان بیفتند.

وکیل الرعایا - باید ترتیبی باشد که مخالف شرع نباشد در هیچ جا و در هیچ وقت چنین حکمی نبوده که مجازات دیگری را بکس دیگر بدهند.

آقا سید محمد جعفر - انتشار این اعلان کفر نیست ولی خمر فروشی که در اینجا علانیه میشود از او جلوگیری نمیکند و از این اعلان جلوگیری میکنند.

وزیر علوم - عمل خمر فروشی ربطی به بنده ندارد مقصود این است که بر فرض اگر در حیل التین خلاف شرعی هم شده است توقیف نباشد آن شخص نویسنده باید مجازات بشود (در این موقع آقا میرزا سید محمد مجتهد با آقامیرزا هدایت الله مجتهد مرافه وارد مجلس شده ایشان را به پشت مجلس معرفی نمودند بعد از معرفی خود آقا میرزا هدایت الله به بیان فصیح و شیرین تبریک و تعنیه گفتند عمو و کلا اظهار تشکر و امتنان را افزودم آقای معتمد نمودند.

وزیر علوم - حال اعلام نیست مجلس میداند در مقابل آن صحبتی کشده بود و بنده خودم خدمت آقای میرزا سید محمد مشرف میشوم توقیف را تبدیل بمجازات دیگر فرمایند و پیش از این در این باب وقت مجلس را تضییع نکنیم.

آقا سید محمد جعفر - خوبست مجازات

از مجلس صحن شود .
آقا سید مهتابی - در چند روز قبل در خصوص حبس المتین مذاکره شد و خدمت حضرت حجة الاسلام هم عرض شد و امر فرمودند حالامه چیست که باید روزنامه نویسیها دسته بندی کنند و کار از پیش ببرند از مجلس سؤال میکنم .
(گفتند این مذاکره تمام شد .)

آقا سید مهتابی - عرض دیگر این کلمت با افراد و کلا اختلاس کرده اند که بعد از جشن ملی دیگر مجلس نباید وقت خود را صرف جزئیات نماید وظیفه مجلس وضع قانون است باید مشغول ادای تکالیف خود باشد .

حاج امام جمعه - در خصوص توقیف حبس المتین چه شد ؟

وزیر علوم - بنده خدمت آقای مهرزا سید محمد شرفیاب میوم انجا هرچه امر فرمودند مجری میشود .

حاج امام جمعه - مدت یکماه است که در خیال بودم در باب روزنامهها حرفی بزنم اگر چه نباید متعرض حال روزنامه نویسیها شد زیرا که آزادی آزادی آدم را میریزند ولی بر حسب قسمی که یاد کرده ام آنچه منع و ضرر ملت است بگویم بدون فرض میگویم خواه برنجند یا نرنجند امروز هیچ چیز از برای مجلس مضر تر از این روزنامهجات نیست زیرا که مفسدین با آنها دست آویز کرده میگویند مجلس آزادی پرورانه نویسیها داده که این طور مینویسند و حال جلو گیری آنها مجازات قرار داده اید و این مجازات پس از انتشار دادن آن مطلب خلاف شرع چه فایده دارد و آن کاری که نباید بکنند کرد .

وکیل الرعایا - مجازات قبل از جنایت هم که در شرع جایز نیست پیش از گفتن و نوشتن چه تقصیری دارد .

حاج امام جمعه - شرع کسی را آزاد نراند و خداوند هم زبان را آزاد خلق نکرده است حدی از برای آن قرار داده است که نباید تجاوز کند .

حاج میرزا ابراهیم آقا - مجازات مراتب دارد اینکه فرمودید بعد از انتشار حرف خلاف مجازات چه فایده دارد همان نمره را که در اول خلاف نوشته شده است همان نمره را توقیف میکنند و نمیکنند منتشر نمایند این مجازاتی است که جلو گیری میکند .

وزیر علوم - این مطلبی را که حاج میرزا ابراهیم آقا گفتند صحیح است و همین جهت در سایر ممالک حق داده اند به پلیس که اگر لایحه پاروزنامه در او چیزی مضر بحال شریعت و ملت باشد فوراً بگیرند و ضبط نمایند پس در این صورت پلیس باید که مطلع و ملتفت باشد که هر چه را دید مایه فساد است فوراً ضبط کند .

حاج امام جمعه - این در ممالک متمدنه است که پلیس اهل کمال و سواد هستند در اینجا ممکن نیست مگر پس از ده سال دیگر .

وزیر علوم - حالا که پلیس نداریم لابد از طرف اداره انتظامات دقت خواهد شد که اینگونه مطالب انتشار نیابد .

آقا سید حسین - همان ترتیبی که گفته

شد خدمت حضرت حجة الاسلام شرفیاب شوند و ترتیب آنرا بعدند خیلی خوب است .

آقا شیخ یوسف - بحال است این مجلس مؤسس شده است و می کرور نفوس منتظر اصلاح امورات این مملکت هستند تا حال چه کرده اید مجلس باید در کلیات گفتگو نماید و وضع قانون کند نباید وقت را باین جزئیات صرف کرد .

آقا سید محمد جعفر - مقصود جزئیات نیست بلکه بواسطه اینست که توهین بشرع شده است .
حاج معین التجار - از این روزنامهجات تا کون فایده بنا عاید نشده میگویم توقیف نشود ولی مجلس خواهش میکند که آنها هم تغییر مسلك داده بکراهی بنمایند که رفع نواقص و معایب بشود .

وزیر علوم - جهة مجازات آنها خدمت حجج اسلام رسیده هر ترتیبی که مقرر فرمایند مجری میشود ولی يك مقاله در حبس المتین بود که بسفارت روس بر میخورد میخوانم بدانم که این مقاله را صدیق دارند یا خیر ؟

معین التجار - سفارت هم در این باب حق سخت گیری و کله ندارد .

آقا سید حسن تقی زاده - این سؤال وزیر علوم جواب میخوانم در سایر ممالک روزنامه افکار و زراه و پارلمان را مینمایند این است که این سؤال را کردند بنده حال عرض میکنم شاید هم تمام همراه باشند که این مقاله صحیح نبوده دولت و پارلمان ایران کمال اتحاد و دوستی را با تمام دولت دارند .

وزیر علوم - ممنونم از اینکه باین نکته توجه نموده اید .

وکیل التجار - بجهة هر جزئی مطلبی که غلط نوشته شده نیست در مجلس مذاکره شود رفع این جزئیات در عهده وزیر علوم است .

وزیر مالیه - اگر ملاحظه نمایند خواهی دیدانست که برای ترتیب مالیه تا چه اندازه زحمت دارم بطوریکه در کار درمانده ام بعضی از او کلا آمده اند و دیده اند حال چاره ک دیده شد این است که باید بانک ملی تأسیس شود و گفتگو شده که دولت و وکلا و وکلای بانک اقدام نمایند باینکه و با وکلای بانک هم تجدید مذاکره شود و صورت مذاکره هم در کمیسیون مجلس مطرح شده ولی نتیجه گرفته نشده حالا از سلطنت آباد تلگراف شده که یاد آور شوم و این مطلب خیلی اهمیت پیدا کرده خوب است آن امتیازنامه که نوشته شده بعضی از موادش تغییر داده شده قرائت و مطرح شود امیدوارم که موجب امیدواری و گشایش کاروسر افزای شود .

احسن الدوله - فرمایشات وزیر مالیه صحیح است و میدانیم که پول لازم است ولی برای تحصیل پول باید امنیت باشد .

وزیر مالیه - هر دو باید باشد .
احسن الدوله - پس چرا اینجا هزار تومان تفاوت خالصه را قبول نکردید .

وزیر مالیه - چرا قبول نمیکنیم هر کس میدهد بیاید تمام مذاکره شود پس از حصول اطمینان البته قبول خواهد شد این مسئله را هم عرض مینمایم هر کس از این قبیل چیزها سراغ دارد اظهار کند و از برای بصیرت باشد من کمال امتنان را دارم .

آقا میرزا محمود خواستاری - یکی از آن اشخاص بنده بودم اظهار کردم فرمودید کتابچه نوشته شود .

و توفیق الدوله - در باب خالصات مبتلی اضافه

از عمل کسر در سال گذشته دیگران قبول مینمایند در کمیسیون صحبت شد که اول باقیال الموده اظهار نمایند اگر قبول کردند بقودشان داده شود ایشان هم صورتی فرستاده اند بایش رسیده فرصت ملاحظه شد .

رئیس - منم اطلاعات خودم را بگویم آن روز صحبت شد گفته ده هزار خروار و پنجاه هزار تومان و من هم پرسیدم همین طور گفتند حالا معلوم شد همان اشخاص هستند که حالا اسم خودشان را روی کاغذ آورده اند ولی چهار هزار خروار و بیست هزار تومان نقد حاضرند که بدهند فعلاً تا این اندازه معلوم است .

وزیر مالیه - در مسئله روده همه میدانید که خیلی زحمت کشیدیم و مبتلی آمدند اضافه کردند پس از مدتی مذاکره آن اشخاص خود را کنار کشیدند و اسباب زحمت شدند پس خوبست این اشخاص هم تا روز چهارشنبه حاضر شده چون رأس خرمن است قرار قاطعی گذارده شود .

مستشار الدوله - مطرح مذاکره وزیر مالیه بانک ملی بود ولی صحبت خاصه بیان آمد و همین خودش عیب صحبت مجلس است در هر صورت عمل خاصه بهین تمام شود که هر کس بهر اندازه زیاد می کند تا روز زمین نوشته شده حاضر شوند اما در خصوص بانک نظر جناب وزیر مالیه را جلب مینمایم باینکه آن قرارداد چه بوده و چیست ؟

رئیس - آن قرارداد سابق نوشته شده و حال هم چنه چیز تغییر داده شده آنهم حاضر است حالا هر دو خوانده شود .

وزیر مالیه - این امتیازنامه اول است که بصره رسیده قرائت تمام آن لازم نیست فقط فصل سه ماده آن تغییر کرده و توضیح شده است قرائت شود قرائت شد یکی در فقره های مدت دولتی بود که قرار شده بود که تمام وارد بانک شده از آنجا به واره وزارت مالیه بخارج دولتی و ممالکتی داده شود تغییر داده شد باین که آن اندازه را که دولت طرف معامله است باینکه ملی وارد میشود ماده دیگر انحصار غواصی در خلیج فارس بود آنهم توضیح شد باینکه با آلات و ادوات جدید اختراع باید باشد ماده دیگر هم در خصوص وارد نمودن نقره برای مسکوکات که در صورت تساوی شروط حق تقدم داشت تغییر داده شد که در صورت تساوی تساوی است حق تقدم ندارد وزارت مالیه در باب خواهد بانک و ترتیب تشکیل آن و لزوم نظرو دقت تأنی در امتیاز نامه آن نطق شایان و بلیمی نمودند بالاخره بعد از مذاکرات زیاد قرار شد که در چند مجلس مذاکره کرده عمل بانک بزودی انجام پذیرد .

مذاکرات روز شنبه ۱۹ جمادی الثاني دار الشوری ملی

خلاصه مذاکره روز یکشنبه منتهی را آقا سید محمد تقی قرائت کردند .

شروع بقرائت نظامنامه وزارت داخله شد پس از قرائت چند فصل مذاکره در این شده که اگر این طور نظامنامه قرائت شود مطالب کما یشی مفهوم نمیشود تا درست تصحیح شود باید مثل سایر نظامنامهها بدو چاپ شده بود کلا داده شود که از روی بصیرت دقت نموده نظریات خود را یادداشت نموده بنویسند و بسدر مجلس خوانده شده تصویب گردد .

دکتر ولی اله خان - قانون کمیسیون پارلمنتها این است که باید اعضا آن یکماه یکماه